

їздять всюди. Мама вмерла, коли мені було 5 років, а тато – коли малам шістнадцять [КБ].

Наразі триває пошук омовлення семантичних складників концепту ДОЛЯ, що ми їх виявили в слобожанському говорі ('радянська політика направлення на роботу у віддалений регіон як доленосний чинник', 'війна як чинник доленосних змін у житті людини', 'спадковість професії як чинник людської долі' тощо), в інших етнокультурних ареалах України.

Список скорочень джерел:

ВГХ Волинські говірки Хмельниччини. Збірник діалектних текстів : навч.-метод. посіб. / Упоряд.: Коваленко Н.Д., Коваленко Б.О. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Рута», 2019. 344 с.

КБ Картотека матеріалів експедиції на Бойківщину (2021)

КСХ Картотека матеріалів експедиції на східну Харківщину (2021)

УСГ Говірки Східної Слобожанщини: збірник діалектних текстів : навч. посіб. / упоряд. В.В. Леснова; за заг. ред. П.Ю. Гриценка. Луганськ: Вид во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 304 с.

Ніколаєнко Ольга Олександрівна

проф. кафедри історії України ХНПУ імені Г. С. Сковороди,

докторка іст. наук, доцент

e-mail: nikolajenkoolga@gmail.com

MEMORY STUDIES: ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІНАХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Гуманітарні дисципліни, як от «Історія і культура України», винесені до складу циклу загальної підготовки здобувачів вищої освіти. Наразі не вщухають суперечки з приводу їх доцільності, кількості годин на вивчення, змістовного наповнення. Однак ні в кого не викликає сумніву їх завдання – формування громадянської позиції, відповідальності, соціальної активності. Базові історичні знання, які студенти отримали в школі, є підґрунтям формування історичної свідомості, але почасти не дають відповіді на всі виклики часу, як от: інформаційні війни, тотальна пропаганда ворожої держави,

вкиди історичної дезінформації та історичні маніпуляції політичних еліт. Саме тому викладачі-історики закладів вищої освіти постають перед питанням визначення провідного контенту своїх навчальних дисциплін.

Більшість науковців погоджуються з тим, що викладання історії не повинно повторювати й узагальнювати базовий шкільний курс, а застосування проблемно-концептуального підходу дозволяє осмислити історичні події, процеси, явища, сформулювати своє ставлення до них [3, с. 159]. Але історична освіта у вишах стає заручником неузгодженості політики пам'яті в країні, тобто: суперечностей між різними візіями минулого, відсутності історичного гранд-нарративу, протиріч у локально-регіональних версіях трактування подій тощо. Викладачі замислюються над необхідністю узгодити шкільне знання, здобутки сучасної історіографії разом із локальними версіями історичної пам'яті, що можуть бути не тільки суперечливими, а й контрверсійними.

Як зазначають дослідники, в сучасному історичному дискурсі присутні три моделі пам'яті – національна, неорадянська і ліберальна [6, с. 116]. Завдання істориків – спростування радянських міфологем і політичних інсинуацій, навчання критичному аналізу джерел, опір відвертій інформаційній мнемонічній кампанії. Розуміння множинності трактувань минулого, його локальних регіональних версій подій не повинно заступати головного – формування цілісного бачення спільного минулого, базованого на системі громадянських цінностей.

Memory studies, як науковий напрямок з його напрацьованим інструментарієм і методологією дослідження історичної пам'яті, її аналізу, впливу на історичну свідомість, становлення і трансформацію ідентичностей, суспільно-політичні процеси становить перспективний напрямок у викладанні вітчизняної історії у вищих навчальних закладах. Зміст історичної дисципліни варто доповнити аналізом політик пам'яті різних політичних режимів: мнемонічних законів і практик, створення «місць пам'яті» і пантеону героїв, історичного календаря, ритуалів і традицій [4]. Осмислення історичної політики на будь-якому проміжку часу дозволить виявити різномісцеві трактування в пам'яті

(індивідуальній і колективній) і історіографії, тогочасному і сучасному, вітчизняному й зарубіжному історичному дискурсі.

Підставою для формування історичної свідомості повинен бути європейський підхід узгодження пам'яті [2; 5]. Серед його базових принципів – визнання загальнолюдських гуманістичних цінностей, налаштування на діалог, демократичність, мультикультурність, толерантність, багатоперспективність тощо [1]. За слушним висловом Ю. Шаповала «На досвіді розбрату і минулих поразок державницьких проектів формувати солідарне бачення поточних національних інтересів і спільний комплекс цінностей, спільну мову пам'яті, спільний україноцентричний сентимент.» [6, с. 115]

Отже, дослідження пам'яті можуть відкрити нові обрії історичної освіти у вищій школі, накреслити шляхи формування історичної свідомості, здатної стати солідарною моделлю і підставою сучасної громадянської ідентичності.

Список використаних джерел:

1. Вербицька П. Проблеми історичної пам'яті у проекції на завдання сучасної історичної освіти. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. Держава та армія. 2012 . № 724. С. 251-256. URL:http://195.22.112.37/bitstream/ntb/14042/1/41_251256_Vis724_Armiya.pdf
2. Лозовий В. С. Європейський досвід втілення історичної політики як політичної технології міжнаціонального примирення. *Освіта, наука і культура на Поділлі*. 2016. Т. 23. С. 170-177. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Onkp_2016_23_18
3. Мотенко Я. В., Шишкіна Є. К. Історичні дисципліни як складова вищої освіти в Україні на початку XXI ст. *Історичні студії суспільного прогресу*. 2018, Вип. 6 С. 158-163. URL: http://www.irbis.nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=iscp_2018_6_16
4. Нагорна Л. В. *Історична пам'ять: теорії, дискурси, рефлексії*. – Київ: ІПЕНД імені І. Ф. Кураса, 2012. – 328 с.
5. Удод О. Історична пам'ять в Україні та європейські цінності. *Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика*. 2009. Вип. 15 (2). С. 3-10. URL: http://www.irbis.nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P2

[1DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP
meta&C21COM=S&2 S21P03=FILA=&2 S21STR=Uxxs 2009 15\(2\) 3](https://doi.org/10.21875/2021.11.Shapoval)

6. Шаповал Ю. Антикризисний ресурс політики пам'яті в Україні. *Політичні дослідження: Український науковий журнал*. 2021б № 2. С. 111-134. URL: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/Shapoval.pdf>

Нікуліна Неля Василівна
*завідувач кафедри українознавства ХНАДУ,
кандидат філологічних наук, доцент
e-mail: nykulina@ukr.net*

УКРАЇНСЬКЕ ГАЛУЗЕВЕ ТЕРМІНОЗНАВСТВО ЯК ОСНОВА ВИБІРКОВИХ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ

Викладачами кафедри українознавства до виконання взято Концепцію Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 року № 474-р. Вказана програма передбачає концентрацію зусиль на завданнях, що дотичні й до термінознавства, зокрема сприяння проведенню наукових досліджень у сфері українського мовознавства, а також розвиток національної словникової бази.

Опираючись на практичний досвід викладання української мови у навчальних закладах вищої освіти і на нормативні документи МОН України, доцентами Нікуліною Н.В. і Книщенко Н.П. розроблено сучасний курс отримання термінознавчих навичок студентами нефілологічних спеціальностей з урахуванням стандартів спеціальностей та принципів змін та інновацій, необхідних для мовно-фахово-практичної освіти в сучасних обставинах. Передусім це дисципліна обов'язкового спектру «Українська мова (за професійним спрямуванням)», а також нещодавно сформовані нові навчальні дистанційні курси за вибором здобувачів вищої освіти «Автомобільно-дорожнє термінознавство» і «Науковий стиль мовлення» для аспірантів.